

Aan
de gemeenteraad

Datum 20 april 2021
Zaaknummer InProces BBV: 2021-0054583
Betreft Reserveringen Agenda Dordrecht 2030.

Vergadering van

Portefeuillehouder: Maarten Burggraaf
Begrotingsprogramma Financiën (inclusief overhead)
Pijler Bestuur en Middelen
Kernteam/Opgave: Versterking Bestuur & Organisatie - Strategie & Control
Auteur: Aart Jan Bette
E-mail: aj.bette@dordrecht.nl
Verantwoordelijke: Aart Jan Bette
Openbaar: Ja

Voorgesteld besluit

de reserve geluidsschermen Amstelwijk/Gezondheidspark te verlagen met € 4 miljoen, en dit bedrag terug te laten vloeien in de reserve Agenda Dordt 2030;

de reserve cofinanciering BZK middelen te hernoemen naar cofinanciering BZK middelen Spuiboulevard voor een bedrag van € 3,4 miljoen;

het restant uit de reserve cofinanciering BZK-middelen ad € 10,4 miljoen terug te laten vloeien in de reserve Agenda Dordt 2030;

de reserve Parkeervoorzieningen Spuiboulevard ad € 15,16 miljoen te storten in de reserve Dividend Compensatie;

vanuit de reserve Agenda Dordt 2030 de volgende deelreserves met bedragen te vormen:

1. Reserve Spoorzone ad € 140 mln
2. Reserve Dordwijkzone ad € 50 mln
3. Reserve Ruimte voor banen ad € 8 miljoen;

vanuit de reserve dividend compensatie de volgende deelreserves met bedragen te vormen:

1. Reserve Dordtse Leerprogramma ad € 27,4 mln
2. Reserve Toekomst Dordtse Jongeren ad € 10,48 mln
3. Reserve Zonne-energie ad € 5 mln
4. Reserve verduurzaming gemeentelijk vastgoed ad € 9 mln
5. Reserve binnenstadontwikkelingen ad € 40 mln;

vanuit de reserve dividend compensatie € 5 mln toe te voegen aan de reserve Dordwijkzone;

vanuit de gevormde reserve het Dordtse leerprogramma 4-12:

een bedrag van € 0,6 mln als budget in de exploitatiebegroting 2021 toe te kennen, als gemeentelijke cofinanciering op de recent bekend geworden rijksmiddelen voor het basisonderwijs;

de Begroting 2021 dienovereenkomstig te wijzigen via begrotingswijzigingsnummer 221014.

Raadsvoorstel

Hoe zijn de bevoegdheden rond dit onderwerp verdeeld?

De raadscommissie Bestuur & Middelen heeft in een themabijeenkomst 'Strategisch investeren in Dordt 2030' op 19 november 2019 de kaders voor het investeringsprogramma aangegeven. Op basis hiervan heeft het college een definitief toetsingskader opgesteld. Begin 2020 heeft de raad het prioriteringskader Agenda Dordrecht 2030 vastgesteld (de 2 kaarten zijn als bijlage bijgevoegd).

In december 2020 heeft de Raad ermee ingestemd dat op de zeven voorgestelde programma's business cases worden uitgewerkt, op basis waarvan de raad kan besluiten tot het reserveren van bedragen per programma. Het besluit over de aanwending van de reserve Agenda 2030 wordt genomen door de Raad op voorstel van het college. Achter dit raadsvoorstel vindt u daartoe een reeks van bijlagen met daarin een uitwerking van de zeven programma's. In dit raadsvoorstel schetsen wij de doelen die wij met het pakket van investeringen willen bereiken, de samenhang tussen de afzonderlijke programma's, en de voorgestelde verdeling van de middelen.

Voor verschillende programma's geldt dat er in deze fase investeringsprogramma's zijn opgesteld, op basis waarvan een voorstel wordt gedaan voor een te reserveren bedrag per programma, op een aantal onderdelen ondersteund door een maatschappelijke business case. Wanneer concrete investeringsvoorstellen op de reserveringen gereed zijn, zullen individuele kredietaanvragen aan uw Raad worden voorgelegd. Deze zullen vergezeld gaan van een uitgewerkte (financiële) onderbouwing/business case, zodat u een afgewogen oordeel kunt vormen over het daadwerkelijk beschikbaar stellen van middelen.

Voor het Dordtse leerprogramma 4-12 jaar geldt dat de uitwerking zo ver is dat op dit moment al sprake is van een (zeer beperkte) kredietaanvraag.

Wat is het doel?

Als college van burgemeester en wethouders zien we het als een collectieve opgave de omvangrijke reserves, ontstaan door de verkoop van de Eneco-aandelen, op een ambitieuze en verantwoorde te reserveren voor investeringen in de stad. Deze middelen bieden ons een unieke kans om de kwaliteit van de stad en het welzijn van de Dordtenaren een enorme en blijvende impuls te geven. Daarom leggen wij u met dit Raadsvoorstel een pakket aan programma's voor met daarbij behorende reserves. Hiermee creëren we ruimte om te investeren over de volle breedte van de Agenda Dordrecht 2030 zoals die eerder door uw Raad is vastgelegd.

De ambities en het prioriteringskader

Dordrecht staat aan de vooravond van investeringen in de kwaliteit van de stad en het welzijn van de Dordtenaren. We bouwen daarbij voort op wat er in de afgelopen decennia is bereikt. Zo is veel geïnvesteerd in culturele voorzieningen (zoals het Energiehuis, de verbouwing van Kunstmin en het Dordrechts museum), sportvoorzieningen (bouw van de Sportboulevard), onderwijsvoorzieningen (Leerpark en Dordrecht Academy) en de kwaliteit van de binnenstad (bijvoorbeeld het gebied Bagijnhof en Sarisgang). We kunnen dus met de reserve Agenda Dordt 2030 en de reserve dividend compensatie (beide gevormd vanuit de opbrengst van de verkoop van de Eneco-aandelen) voortbouwen op onze eerdere investeringen in uitstekende voorzieningen. We zetten de nieuwe investeringen zo in dat de bestaande voorzieningen nog beter benut worden en op lange termijn behouden kunnen worden voor onze stad.

Onze uitgangspositie is kansrijk. We hebben een unieke positie langs de weg-, water- en spoorverbindingen. We streven ernaar dat het goed leven, wonen en werken is voor iedere Dordtenaar in onze stad. Centraal gelegen en dichtbij de bedrijvigheid van de Randstad maar met een nationaal park als achtertuin. Een ideale combinatie van grootstedelijke voorzieningen en natuur. En met een rijke historie van de stad die zichtbaar is in de historische binnenstad. Zulke kwaliteiten moeten we koesteren en onderhouden. We willen goed zorgen voor dit bijzondere

erfgoed en onze unieke positie maximaal benutten. Deze en de hiervoor genoemde sterke punten van Dordrecht zien we terug in de hoge score op woonaantrekkelijkheid in de Atlas voor gemeenten (12e op de ranglijst van 50 grootste gemeenten in 2020). Om deze voorzieningen ook in de toekomst voor de stad te behouden moeten we zorgen voor een stevig fundament.

Daarnaast zijn er duidelijke aandachtspunten. De prestaties van Dordrecht op sociaal economisch terrein blijven achter. Dit blijkt ook uit de lage score op de sociaal economische index in de Atlas waar Dordrecht 48e staat op de ranglijst van de 50 gemeenten. Dordrecht scoort niet alleen laag maar is ook gedaald in vergelijking met 2019 (42e plek in 2019). Dordrecht heeft in sociaal economisch opzicht een kwetsbare beroepsbevolking. Dat raakt de brede welvaart in de stad.

Er is dus alle reden om te investeren in de stad. We moeten de fundamenteën versterken, de balans in de stad verbeteren en zorgen voor meer gelijke kansen. Dat is precies wat we willen bereiken met de Agenda Dordrecht 2030 en de voorgestelde investeringsagenda. Het centrale doel van de Agenda Dordrecht 2030 is een sociaal en economisch sterke stad. We hebben dit vertaald in een aantal subdoelen: groei van de bevolking, groei van werkgelegenheid en economie en het behoud van voorzieningen. Een centrale plaats in de Agenda Dordrecht 2030 wordt ingenomen door de wens om het aantal inwoners in de stad te laten groeien. Als we zorgen dat het aantal inwoners weer substantieel gaat stijgen en de bevolking (relatief) jonger, hoger opgeleid en welvarender wordt, leggen we een stevige basis. Van de voorzieningen, de hogere kwaliteit en de kansen die de stad biedt, profiteren zowel de huidige als toekomstige inwoners van Dordrecht. Om misverstanden te voorkomen; de Agenda Dordrecht 2030 zal niet afgerond zijn in 2030. Uw reserveringen vormen een belangrijke mijlpaal als startpunt voor de eerste stappen, maar delen van de Agenda strekken zich uit tot de jaren 2030 en verder.

Beide omvangrijke reserves bieden ons een unieke kans om te investeren in de stad. De financiële ruimte past bij de ambities die we als stad hebben. Daarbij is het in de situatie als gevolg van Corona ook een belangrijke impuls voor de economie en een bijdrage aan het herstel.

Wat zijn per beslispunt de argumenten en wat is hierop de toelichting?

Wat bepaalt de kracht van een stad?

De kracht van een stad wordt bepaald door de optelsom van en de wisselwerking tussen de fysieke, sociale en economische infrastructuur. De (fysieke) infrastructuur van gebouwen, wegen, natuur en voorzieningen is uiteraard gezichtsbepalend. Maar een stad wordt ook gemaakt door de inwoners die er samen leven, werken, ondernemen en recreëren: de sociale infrastructuur. En door de bedrijven en werkgevers die zorgen voor bedrijvigheid en werkgelegenheid: de economische infrastructuur. Als we willen investeren in de kwaliteit van de stad moeten we dus investeren in al deze aspecten. Een toekomstbestendig pakket van investeringen versterkt de infrastructuur in de meest brede zin van het woord. Uiteraard is het daarbij essentieel om een bijdrage te leveren aan de duurzaamheidsopgave waar we mondiaal voor staan; alleen een duurzame groei is een op termijn houdbare groei.

De opbrengst van de verkoop van de Eneco-aandelen geeft Dordrecht de financiële ruimte om een fors pakket aan investeringen samen te stellen waarmee we over de volle breedte van onze ambities investeringen kunnen doen. Dit doen we op basis van het door u vastgestelde prioriteringskader Agenda Dordrecht 2030.

De investeringen laten alle raderen in het prioriteringskader draaien

De elementen die de kracht van een stad en de stedelijke economie bepalen, komen terug in het model van de Agenda Dordrecht 2030. Belangrijk aspect van deze agenda is dat deze factoren niet los van elkaar staan. Integendeel, ze versterken elkaar; als één van de raderen draait, leidt dat ook tot extra beweging van de andere raderen. De programma's die we hierbij voorleggen aan de Raad hangen dus sterk met elkaar samen. Alleen met een combinatie van investeringen kunnen we de volle breedte van doelen en prioriteiten van de Agenda Dordrecht 2030 bestrijken en de raderen laten draaien. Alleen wanneer *alle* raderen draaien, ontstaat het vliegwieleffect en kunnen we een totaal realiseren dat groter is dan de som van de delen.

Het pakket aan investeringen is daarom zo samengesteld dat de voorgestelde programma's in een samenhangend pakket aansluiten bij alle factoren en variabelen van de Agenda Dordrecht 2030. Voor Dordrecht gaat het om de factoren ondernemerschap, menselijk kapitaal,

kennisinfrastructuur, fysieke infrastructuur en het leefklimaat. Hieronder lopen we deze factoren langs en leggen we de koppeling met de programma's.

Dordrecht is trots op zijn ondernemers. **Ondernemerschap** is smeerolie in de machinerie van de stedelijke economie. De komst van nieuwe bedrijven en innovatie binnen bestaande bedrijven versterken de dynamiek van de stad en de economische groei. Voor de investeringsagenda kijken we hoe we de randvoorwaarden voor ondernemerschap een impuls kunnen geven, in aanvulling op het beleid dat de gemeente al voert. Het pakket aan investeringen draagt hieraan op een aantal manieren bij. Zo zien we dat er in Dordrecht winst te behalen is door onze bestaande werklocaties beter te benutten. Bijvoorbeeld door ruimte te creëren voor (nieuwe) werkfuncties in stad en de kwaliteit van werklocaties te verbeteren waarbij we nadrukkelijk oog hebben voor de economische structuur van de stad. Binnen het programma Ruimte voor banen maken we middelen vrij waar ook huidige ondernemers van profiteren, met ruimte om te groeien, soms door het bieden vanuit uitbreidingsruimte in de directe omgeving, soms door het organiseren van een doorschuif naar nieuwe locaties. Tegelijkertijd verbeteren we daarmee ook het vestigingsklimaat voor nieuwe ondernemers. Dit klimaat versterken we ook met andere programma's. Zo is een vitale en levendige binnenstad een visitekaartje voor bedrijven en maakt het de stad aantrekkelijk voor werknemers als plek om te recreëren of te wonen. Uiteraard is het voor de ondernemers *in* de binnenstad van groot belang dat investeringen een impuls geven aan de aantrekkelijkheid van de binnenstad voor bezoekers en inwoners. Tot slot willen we in de binnenstad betere mogelijkheden creëren voor nieuwe kantoorconcepten en startups. Zo zorgen we voor goede randvoorwaarden voor innovatie en ondernemerschap.

De aanwezigheid van **menselijk kapitaal** is van belang voor het vestigingsklimaat, voor de werkgelegenheid, én het is de basis voor een economisch sterke stad. Menselijk kapitaal kent verschillende aspecten. In het prioriteringskader gaat het hierbij om het vergroten van het aandeel hoger opgeleiden in de beroepsbevolking. Hoger opgeleiden die in de stad werken doen dat vaak in banen met een hoge productiviteit en een hoge bijdrage aan de groei. Als het aandeel van zulke banen toeneemt, trekt dat ook weer nieuwe talenten. Daarnaast zijn dit vaak consumenten die gebruik maken van allerlei diensten in stad (denk aan culturele voorzieningen, horeca en sportverenigingen). Naast de huidige inzet op terugkeer van hoger onderwijs faciliteren we een toename van het aandeel hoger opgeleiden door te investeren in de beschikbaarheid van kwalitatief hoogwaardige woningen. Dit doen we in het bijzonder in het programma Spoorzone en we onderzoeken kansen aan de randen van de Dordwijkzone.

Door de investeringen in de Dordwijkzone maken we verder de aantrekkingskracht groter voor (relatief) jongere, hoger opgeleide en welvarender inwoners die een groene leefomgeving en leefkwaliteit zoeken. We investeren ook in beter onderwijs voor kwetsbare groepen en het aanpakken van onderwijsachterstanden via het Dordtse leerprogramma 4-12 jaar. Dit vertaalt zich in een hoger opleidingsniveau.

Maar menselijk kapitaal vergt meer. De andere prioriteit bij menselijk kapitaal is een lage werkloosheid. We willen dat iedereen mee kan doen. We willen degenen die daar ondersteuning bij nodig hebben daarom nog beter helpen. Dit doen we door de investeringen in het programma Glansrijke toekomst voor jongeren van 12-27 jaar waarmee we de effectiviteit van de ketenaanpak op een blijvend hoger niveau gaan tillen. Dit helpt ook bij het vergroten van veerkracht die jongeren nodig zullen hebben in een wereld waarin banen soms onzeker zijn en veranderingen in de economie hoge eisen stellen aan de competenties en het aanpassingsvermogen van mensen.

De investering in het volgende rad, **kennisinfrastructuur**, hangt sterk samen met de aanwezigheid van menselijk kapitaal. Bij kennisinfrastructuur zetten we in op de kwaliteit van het onderwijs. De komst van Dordrecht Academy past uiteraard naadloos bij deze prioriteit. Met de nu voorgenomen investeringen versterken we ook de kennisinfrastructuur aan de basis. Goed onderwijs betekent dat mensen die van school komen de kwaliteiten hebben om een baan te vinden. Het aanpakken van onderwijsachterstanden door het Dordtse leerprogramma 4-12 jaar is erop gericht om de kansen van kinderen te vergroten. En in het programma Glansrijke toekomst voor jongeren van 12-27 jaar investeren we onder andere in een soepele aansluiting tussen onderwijs en de arbeidsmarkt. Dit is in de eerste plaats van belang voor de kinderen en jongeren zelf. Het betekent ook dat we als stad investeren in onze toekomstige beroepsbevolking en kennisinfrastructuur. Op de langere termijn dragen deze investeringen bij aan een betere aansluiting tussen de kwaliteiten van de beroepsbevolking en de behoeften van werkgevers. Als

werkgevers makkelijker gekwalificeerd personeel kunnen vinden, wordt Dordrecht voor werkgevers een nog aantrekkelijkere stad en ontstaan er weer nieuwe banen. Door te investeren in de Dordtse jeugd zorgen wij voor een goed opgeleide beroepsbevolking die in de toekomst kan meebewegen op de arbeidsmarkt en de stad hierdoor sociaaleconomisch sterker maakt.

Als het gaat om de **fysieke infrastructuur**, is bereikbaarheid de belangrijke factor waarop we inzetten in de Agenda Dordrecht 2030. Goede verbindingen maken het makkelijk voor mensen om zich te verplaatsen tussen steden. Dit versterkt de economische dynamiek in Dordrecht als onderdeel van de Randstad en de regio. Het wordt makkelijker om in Dordrecht te komen werken voor mensen van buiten de stad en om in Dordrecht te wonen terwijl je werkt in een andere stad. Dordrecht Academy wordt nog aantrekkelijker voor studenten en bedrijven door de nabijheid van openbaar vervoer. Dit is een belangrijk onderdeel in het programma Spoorzone, waar de ontwikkelvisie nieuwe stations en een nieuwe railverbinding omvat. Voor bewoners en voor de bereikbaarheid van stations wordt in het programma ook ingezet op voldoende parkeergelegenheid. Door woningen te bouwen die goed bereikbaar zijn met het openbaar vervoer verlichten we ook de druk op de weg. Zo dragen we bij aan het ontstaan van minder files en bevorderen we de bereikbaarheid over de weg. Daarnaast is in de investeringen ook aandacht voor verbindingen binnen de stad. Dit gebeurt door de aanpassingen in het stationsgebied in de Spoorzone en in de Dordwijkzone waardoor stadsdelen beter met elkaar in verbinding komen te staan.

De laatste factor waarop de Agenda Dordrecht 2030 zich richt, is het **leefklimaat**. De inzet op een goed leefklimaat blijkt duidelijk uit de investeringen in het programma Duurzame stad. In de Agenda 2030 gaat het bij leefklimaat om de variabelen luchtkwaliteit, (geluids)overlast en woningaanbod (betaalbaarheid, kwaliteit en percentage koopwoningen). In een schone stad met prettige huizen willen mensen komen wonen en blijven wonen. De variabele woningaanbod staat centraal bij de ambitie om het aantal inwoners te laten groeien en een basis voor voorzieningen te leggen. Uitbreiding van het woningaanbod vindt met name plaats in het programma Spoorzone en mogelijk in relatief beperkte mate aan de randen van de Dordwijkzone. Woningbouw betekent wel dat de stad zich verdicht. Bij verdichten van de bebouwing is het essentieel voor de leefbaarheid en kwaliteit van de leefomgeving om ruimte te houden voor groen (betere luchtkwaliteit) en ontspanning te creëren. Het programma Dordwijkzone heeft dit doel en is gericht op het verbeteren van het leefklimaat en gezondheid van de inwoners. Ook een investering in geluidsschermen of andere geluidswerende maatregelen draagt bij aan een verbetering van het leefklimaat door het tegengaan van geluidsoverlast. Daarmee past de ontwikkelvisie voor de Dordwijkzone binnen de inzet van de gemeente om van Dordrecht een vitale en sportieve stad te maken door de mogelijkheden voor recreatief sporten voor alle Dordtenaren te faciliteren. Tot slot verlichten betere ov-verbindingen uit het programma Spoorzone de druk van autoverkeer op een gezond leefklimaat.

Het rendement van de investeringen: financiële effecten en maatschappelijke baten

Hierboven hebben we laten zien hoe de investeringen de raderen van de Agenda Dordrecht 2030 laten draaien. Met de zeven programma's investeren we in de fundamenten van de Dordtse stedelijke economie. We versterken de basis voor duurzame groei. We streven dus nadrukkelijk naar financiële en maatschappelijke baten. Het centrale doel van de Agenda is met reden geformuleerd als een sociaal én economisch sterke stad. We werken dan ook met maatschappelijke businesscases, waarin de kosten en baten inzichtelijk worden gemaakt. Bij maatschappelijke baten vertalen we de effecten, ook die op middellange termijn, zoveel mogelijk in financiële baten om deze te kunnen vergelijken.

Financiële en maatschappelijke baten liggen in elkaars verlengde. Een deel van de investeringen vertaalt zich direct in de begroting van de gemeente. Dat is ook noodzakelijk omdat de Dordtse begroting op lange termijn op dit moment niet houdbaar is. Deze opbrengsten ontstaan bijvoorbeeld door groei van het aantal inwoners en daarmee een hogere uitkering uit het gemeentefonds. Hierbij veronderstellen we dat de parameters "aantal inwoners" en "aantal woningen" ook in de toekomst twee belangrijke parameters blijven in de verdeling van de algemene uitkering naar gemeenten. Tevens veronderstellen we dat de groei van het aantal inwoners en woningen van Dordrecht bovengemiddeld is ten opzichte van andere Nederlandse gemeenten, ervan uitgaande dat de totale algemene uitkering niet stijgt.

Andere investeringen dragen bij aan sterke fundamenten voor groei en behoud van voorzieningen op langere termijn. Zo hebben investeringen die jongeren betere kansen op werk geven een positief effect op de welvaart en het welzijn in de stad. Net als met de komst van extra inwoners leidt dit tot een groter gebruik van voorzieningen in Dordrecht voor horeca, sport en cultuur. Dit heeft een positief effect op de basis voor het behoud van deze voorzieningen en op werkgelegenheid.

Een ander voorbeeld is dat door de aanwezigheid van bijvoorbeeld voldoende groenblauw en recreatiemogelijkheden in en om de stad en een mooie, historische binnenstad Dordrecht zich kan onderscheiden als een fijne plek om te wonen. Ook op deze manier versterken de investeringsprogramma's elkaar en heeft het ene onderdeel het andere nodig.

Voor een aantal programma's is al een ontwikkelvisie opgesteld of zijn er concrete ideeën voor investeringen die voldoende basis bieden voor het maken van een maatschappelijke business case. Voor deze analyses zijn externe bureaus ingeschakeld die over de juiste expertise beschikken. De uitkomsten van de nu beschikbare analyses, die als bijlagen bij dit raadsvoorstel zijn gevoegd, laten een op termijn positief maatschappelijk effect zien van de investeringen.

Gebiedstransformaties op basis van ontwikkelvisies

De Spoorzone en de Dordwijkzone zijn omvangrijke gebiedstransformaties. Basis voor deze transformaties zijn de ontwikkelvisies die zijn gemaakt en die een langetermijnperspectief bevatten voor deze gebieden. Met de nu beschikbare middelen kunnen we voor de Spoorzone een forse stap zetten en investeringen doen die het langetermijnperspectief dichterbij brengen. De visie dient hier als stip op de horizon waarbij we ons moeten realiseren dat het niet haalbaar is om met deze middelen de visie in zijn geheel te verwezenlijken. Mede daarom zetten we in op financiële bijdragen van andere partijen (zie paragraaf hieronder). Voor de Dordwijkzone kunnen we met deze voorgestelde reservering de doelen behalen die ook ten grondslag liggen aan de ontwikkelvisie van Mecanoo, zoals het verbeteren van leefklimaat en luchtkwaliteit, een aantrekkelijke ruimte voor ontmoeting, recreatie, sport en bewegen en tot slot klimaatadaptatie en ecologische verbindingen. Over de komende jaren zullen aan uw Raad kredietvoorstellen worden voorgelegd die passen binnen die ontwikkelvisies, en rekening houden met de beschikbare middelen én bijdragen van andere partijen.

Voor de binnenstadontwikkelingen geldt dat we als gemeente met partijen in de stad ook werken aan een langetermijnvisie voor de stad. Dit proces is nog niet afgerond en wordt uiteraard beïnvloed door het onzekere verloop van de Coronacrisis en de effecten op de binnenstad. Tot slot is het goed om op te merken dat gebiedstransformaties tot een kwalitatief hoogwaardigere openbare ruimte leiden en extra inwoners. Dit zal gevolgen hebben voor het onderhoud en beheer van die openbare ruimte. Met de positieve financiële effecten die we verwachten van de investeringen zal er ook ruimte voor het structurele onderhoud en beheer worden gecreëerd.

We zetten in op financiële bijdragen van andere partijen

Een groot deel van de financiële baten van de investeringen zullen niet direct in de begroting van Dordrecht neerslaan. Dit is geen probleem. Integendeel zelfs, doordat bijvoorbeeld het Rijk en andere partijen daar baat bij hebben, ontstaat een basis om ook andere partijen te verleiden om mee te investeren. Dit is ook het geval wanneer onze investeringen bijdragen aan doelstellingen van andere partijen, zoals de Rijksoverheid en de Europese Unie. We willen met deze Agenda ook nadrukkelijk andere partijen betrekken én enthousiasmeren om bij te dragen aan de doelen van de investeringen en de ontwikkelingen die er nu en de komende jaren zullen plaatsvinden.

Er zijn verschillende programma's waarbij de gemeente inzet op financiële bijdragen van andere partijen. Zo wordt voor de ontwikkelingen in de Spoorzone onder meer ingezet op bijdragen van het Rijk en de Provincie. Het is dan ook een belangrijke stap dat het kabinet geld uit het Nationaal Groeifonds reserveert voor extra infra de 'Oude Lijn' tussen Leiden en Dordrecht. Dit is een stap in de ontwikkeling van het CitySprinter-concept, de hoogwaardige OV-verbinding. Verder zoeken we voor het programma Glansrijke toekomst voor de Dordtse jongeren 12-27 jaar aansluiting bij het komende ESF-programma. En voor de binnenstad houden we rekening met transitiegelden voor binnensteden vanuit het Rijk en Europa.

Flexibiliteit bij budget gezien lange looptijd

De samenhang in het pakket betekent niet dat de investeringen allemaal hetzelfde tijdpad zullen

volgen. Voor sommige programma's zal er al op kortere termijn een concrete kredietaanvraag volgen. Andere programma's hebben het karakter van omvangrijke transformaties van de stad met grote ingrepen in de fysieke infrastructuur. Zulke programma's zullen logischerwijs een lange doorlooptijd kennen met verschillende investeringen die mogelijk over een periode van 10, 15 jaar of misschien zelfs langer zullen worden gedaan. De bijbehorende kredietaanvragen zullen dus over een langere periode gefaseerd aan de Raad worden voorgelegd. Dit betekent ook dat we niet nu kunnen uitsluiten dat er gedurende deze periode nieuwe inzichten zullen ontstaan over de voor de programma's benodigde middelen. Uiteraard zullen eventuele toekomstige aanpassingen van de reserves aan de Raad worden voorgelegd.

Monitoring

Gezien de lange looptijd van de programma's en de noodzaak om zorgvuldig om te gaan met de omvangrijke reserves die de stad heeft als gevolg van de aandelenverkoop is de volgende stap om een zorgvuldige monitoring van de voortgang en besteding van de middelen in te richten. De precieze vorm waarin dit gebeurt, zullen we nog met u uitwerken. Vast staat dat het college uw raad regelmatig zal rapporteren over de voortgang. Dit zal in ieder geval gebeuren in de reguliere P&C cyclus en via de individuele kredietaanvragen die zullen volgen. Daarnaast is een idee om één keer per jaar de raad een monitoring over de gehele breedte van de programma's te sturen.

Communicatie

Het gaat in omvang en impact om een uniek pakket aan investeringen. Alle huidige en toekomstige inwoners gaan zien en ervaren hoe de investeringen de stad in positieve zin zullen veranderen. Bij zulke investeringen hoort goede communicatie om de inwoners en partijen in de stad goed te informeren over de uitvoering van de plannen en de voortgang. Naast dit Raadsvoorstel is er daarom een brochure gemaakt die het programma op een voor een breed publiek toegankelijke manier beschrijft. Verder is er een infographic die ook bij dit Raadsvoorstel is gevoegd en die het investeringsprogramma in zijn geheel illustreert.

De verdeling over de programma's

Tegen de achtergrond van de doelen die we hierboven beschreven, hebben we vorig jaar een aantal programma's aan de Raad voorgelegd met het voorstel deze verder uit te werken. Op basis van deze uitgewerkte voorstellen is de onderstaande verdeling van de beschikbare middelen uit beide reserves over de 7 programma's gemaakt. De beslissing die op dit moment aan uw Raad voorligt, betreft het toedelen van te reserveren middelen aan de afzonderlijke thema's. Praktisch verdeelt u de reeds gereserveerde middelen vanuit 2 meer algemene bestemmingsreserves, naar 7 meer specifieke bestemmingsreserves. Naast dit Raadsvoorstel ontvangt u per investeringsprogramma een aparte notitie.

Programma	Reservering	Dekking	
		Reserve Agenda Dordt 2030	Reserve Dividend Compensatie
Spoorzone	€ 140.000.000	€ 140.000.000	
Dordwijkzone	€ 55.000.000	€ 50.000.000	€ 5.000.000
Ruimte voor banen	€ 8000.000 ¹	€ 8000.000	
Glansrijke toekomst voor Dordtse jongeren: het Dordtse leerprogramma 4-12 jaar	€ 27.400.000		€ 27.400.000
Glansrijke toekomst voor Dordtse jongeren 12 -27 jaar	€ 10.475.000		€ 10.475.000
Duurzame stad			
<ul style="list-style-type: none"> • Zon-offensief • Maatschappelijk 	€ 5.000.000.		€ 5.000.000
	€ 9.000.000		€ 9.000.000

vastgoed			
Ruimte voor binnenstadontwikkelingen	€ 40.000.000		€ 40.000.000
Totaal	€ 294.875.000	€ 198.000.000	€ 96.875.000

1: Voor het programma Ruimte voor banen zijn ook de middelen in de deelreserve cofinanciering Regiodeal beschikbaar. Deze reserve is gevormd voor een aantal bedrijfsverplaatsingen langs de "oevers". Het totale bedrag voor het thema ruimte voor banen komt daarmee op € 11 mln.

In de Kadernota 2021 is beschreven dat de reserve Agenda Dordt 2030 beschikbaar is voor investeringen (vanuit het prioriteringskader) die op termijn moeten zorgen voor structureel meer opbrengsten. Investerings uit de reserve dividend compensatie moeten op termijn zorgen voor structureel lagere kosten (of het voorkomen dat kosten in de toekomst stijgen).

De programma's Spoorzone, Dordwijkzone en Ruimte voor banen maken (deels) extra woningbouw, en dus ook groei van het aantal inwoners, mogelijk. Hierdoor zullen de inkomsten uit de Algemene Uitkering en de OZB stijgen. De andere 4 thema's focussen zich meer op het op termijn verlagen van kosten of voorkomen van kostenstijgingen, ofwel in het sociaal domein, ofwel in energiekosten of openbare ruimte.

Bij deze verdeling resteert er nog een bedrag van € 17,11 miljoen in de reserve dividend compensatie. Dit is dan beschikbaar voor toekomstige (renderende) investeringen, als buffer voor toekomstige tegenvallers, of als enige incidentele ruimte.

Wat zijn kanttekeningen en/of risico's bij dit voorstel?

Grote en langjarige gebiedsontwikkelingen en investeringsprogramma's zijn onvermijdelijk met onzekerheden omgeven. De ervaring van het afgelopen jaar leert dat er onverwachte ontwikkelingen kunnen zijn die het perspectief en de haalbaarheid van plannen beïnvloeden. Op dit moment gaat het voor het grootste deel om reserveringen voor investeringsprogramma's. In deze fase van het opstellen van investeringsprogramma's met een voorstel voor een te reserveren bedrag worden onzekerheden in de businesscases ingerekend met een discontovoet met risico opslag. Hierdoor wordt de uitkomst in netto contante waarde getemperd.

Wanneer er concrete kredietaanvragen voor aanwending van de reservering aan de Raad worden voorgelegd (met definitieve financiële onderbouwing/businesscase), kunnen de inschattingen rondom risico's worden verfijnd.

Welk (participatie)proces is doorlopen om tot dit voorstel te komen?

Naast dit Raadsvoorstel ontvangt u per investeringsprogramma een aparte notitie. In die notities gaan we in op het participatieproces.

Wat zijn de belangrijkste gerelateerde besluiten?

Vaststellen Prioriteringskader Agenda Dordrecht 2030 - Raadsvoorstel;
Uitwerken programma's reserve Agenda Dordrecht 2030 - Raadsvoorstel;

Wat zijn de belangrijkste gerelateerde besluiten?

19 november 2019 Raad, Themabijeenkomst 'Strategisch investeren in Dordt 2030' (RIS 2492702)

28 januari 2020, Besluit Vaststellen Prioriteringskader Agenda Dordrecht 2030 (RIS 2510937)

15 december 2020, Besluit Uitwerken programma's reserve Agenda Dordrecht 2030 (RIS 2634565)

Hoe wordt dit betaald?

Bij de Kadernota 2021 zijn vanuit de verkoop van Eneco-aandelen de volgende 2 reserves gevormd:

- Reserve Agenda Dordt 2030 ad € 243,4 miljoen
- Reserve Dividend Compensatie ad € 125 miljoen

De hoofdgedachte van het onderscheid in beide reserves is toen geformuleerd als dat investeringen uit de Reserve Agenda Dordt 2030 op termijn dienen te zorgen voor *structureel hogere inkomsten* op de gemeentebegroting, en dat investeringen uit de Reserve Dividend Compensatie dienen te zorgen voor *structureel lagere lasten* op de gemeentebegroting. Dit kan ook het voorkomen van stijgende lasten in de toekomst inhouden.

Uiteraard is het door college en raad vastgestelde prioriteringskader Agenda Dordt 2030 inhoudelijk leidend voor investeringen in de Agenda Dordt 2030.

Aangegeven in de Kadernota 2021 is ook dat zich investeringskansen kunnen voordoen, zonder dat dekking uit één van beide reserves noodzakelijk is. Dat kunnen kansen zijn waarvoor separaat financiering kan worden aangetrokken (tegen een huidige rente van nihil), en tegen een (bescheiden) vergoeding kunnen worden uitgezet.

Bij Kadernota en Begroting 2021 zijn, vooruitlopend op de integrale reserveringsafweging zoals die nu voorligt, enkele deelreserves op de Agenda Dordt 2030 gevormd en zijn investeringen uit de reserve dividend compensatie gedaan die lasten structureel naar beneden brengen. Het gaat om de volgende onderwerpen en bedragen:

Reserve Agenda Dordt 2030:

• Dordtse Mijl (2 ^e fase)	ad € 6,2 mln
• Geluidsschermbord Amstelveen/Gezondheidspark	ad € 21 mln
• Parkeervoorzieningen Spuiboulevard	ad € 15,8 mln
• Cofinanciering BZK Midden Spoorzone	ad € 13,8 mln
• Cofinanciering Regiodeal	ad € 3 mln

Totaal **€ 59,8 mln**

Reserve Dividend Compensatie:

• FLO-verplichting Brandweer (VRZHZ)	ad € 12,5 mln
• Verlaging rente op enkele leningen	ad € 13,7 mln

Totaal **€ 26,2 mln**

Bovenstaande leidt tot een huidige stand van beide reserves:

• Reserve Agenda Dordt 2030	ad € 183,6 mln
• Reserve Dividend Compensatie	ad € 98,8 mln

Totaal **€ 282,4 mln**

Het lijkt logisch om de deelreserves die vorig jaar gevormd zijn, waar mogelijk, te koppelen aan één van de 7 thema's zoals die nu voorligt.

Op het onderdeel *Dordtse Mijl* is reeds een kredietvoorstel door uw raad geaccordeerd. Dit betekent dat de reservering inmiddels is omgezet naar een krediet. Een koppeling van deze deelreserve aan één van de 7 thema's is daarom niet meer voor de hand liggend.

Op het onderwerp *geluidsschermen Amstelveen/Gezondheidspark* loopt op dit moment de tenderprocedure. Voor de locatie Gezondheidspark is inmiddels duidelijk dat deze binnen de

grondexploitatie GZP opgevangen kan worden. Dat betekent dat de reservering van in totaal € 21 miljoen met € 4 miljoen verlaagd kan worden en terug kan vloeien naar de reserve Agenda Dordt 2030. De verwachting is dat voor de zomer de tenderprocedure is gelopen voor de locatie Amstelwijk, en een kredietvoorstel naar uw raad gaat.

Op het onderwerp *cofinanciering BZK-middelen* is recent een toekenning gekomen (vanuit de 2e tranche) voor de locatie Spuiboulevard/Crownpoint van € 3,4 mln. De locatie Crownpoint is een ontwikkeling die buiten de gebiedsvisie van Mecanoo voor de Spoorzone valt, en zou daarom separaat gereserveerd moeten blijven, en niet samengevoegd met de te vormen deelreserve Spoorzone. Voor de locatie Gezondheidspark is ook in de 2e tranche geen toekenning gekomen. Het ligt voor de hand om het restant van de reserve cofinanciering BZK-middelen ad € 10,4 mln terug te laten vloeien naar de reserve Agenda Dordt 2030.

De deelreserve *cofinanciering regiodeal* is gevormd voor een aantal bedrijfsverplaatsingen langs de "oevers". Dit zijn middelen passen bij het thema ruimte voor banen en worden daar ook voor ingezet waarmee het totale bedrag op € 11 mln komt. Tegelijk lijkt het, mede gezien de financiële spelregels van de regiodeal, goed om deze deelreserve (voorlopig) separaat aan te houden.

Op de deelreserve *parkeervoorzieningen Spuiboulevard* ad € 15,8 mln ligt inmiddels een aanvraag tot voorbereidingskrediet ad € 640.000 voor bij uw gemeenteraad. Daarmee resteert nog een bedrag van € 15,2 mln in de reserve. Het lijkt voor de hand te liggen dit onderwerp toe te voegen aan het thema "binnenstadontwikkelingen" (via de reserve dividend compensatie)

Samenvattend leiden bovenstaande voorstellen, die u als beslispunten 1 t/m 4 aantreft in dit raadsvoorstel, tot de volgende mutaties:

Reserve Agenda Dordt 2030	€ 183,6 mln
---------------------------	-------------

+ € 4 mln (geluidsscherm GZP andere dekking)	
--	--

+ € 10,4 mln (restant reserve cofinanciering BZK-middelen)	
--	--

Totaal Reserve Agenda Dordt 2030	€ 198 mln
---	------------------

Reserve Dividend Compensatie	€ 98,8 mln
------------------------------	------------

+ € 15,16 mln (restant reserve parkeervoorz. Spuiboulevard)	
---	--

Totaal reserve dividend Compensatie	€ 113,96 mln
--	---------------------

Bovenstaande standen van beide reserves vormen de dekkingsbron waaruit de gevraagde deelreserves worden gedekt.

De reserve Agenda Dordt 2030 wordt dus geheel onderverdeeld naar 3 deelreserves (Spoorzone, Dordwijkzone en Ruimte voor Banen), en de reserve Dividend Compensatie wordt primair onderverdeeld naar 6 deelreserves (Dordwijkzone, Dordts Leerprogramma, Toekomst Dordtse Jongeren, Zonne-energie, Verduurzaming gemeentelijk vastgoed en Binnenstadontwikkelingen). Deze onderverdeling betreft dus de overige beslispunten in dit raadsvoorstel.

In de reserve Dividend Compensatie resteert dan nog een bedrag van € 17,11 miljoen.

Wat is het vervolg op het raadsbesluit?

Wanneer de Raad besluit over de programma's en bijbehorende reserveringen, zal het college op basis van dit besluit concrete investeringsvoorstellen uitwerken. Zoals aangegeven in de brief

zullen deze voorstellen over een periode van jaren aan de Raad worden voorgelegd. Deze zullen vergezeld gaan van een uitgewerkte (financiële) onderbouwing/business case, zodat u een afgewogen oordeel kunt vormen over het daadwerkelijk beschikbaar stellen van middelen. De Raad zal ook een voorstel voor monitoring ontvangen.

Het college van Burgemeester en Wethouders



De raad van de gemeente DORDRECHT;

gezien het voorstel van het college van Burgemeester en Wethouders van 20 april 2021 inzake Reserveringen Agenda Dordrecht 2030.;

gelet op artikel 192, lid 1 van de Gemeentewet;

b e s l u i t :

de reserve geluidsschermen Amstelveen/Gezondheidspark te verlagen met € 4 miljoen, en dit bedrag terug te laten vloeien in de reserve Agenda Dordt 2030;

de reserve cofinanciering BZK middelen te hernoemen naar cofinanciering BZK middelen Spuiboulevard voor een bedrag van € 3,4 miljoen;

het restant uit de reserve cofinanciering BZK-middelen ad € 10,4 miljoen terug te laten vloeien in de reserve Agenda Dordt 2030;

de reserve Parkeervoorzieningen Spuiboulevard ad € 15,16 miljoen te storten in de reserve Dividend Compensatie;

vanuit de reserve Agenda Dordt 2030 de volgende deelreserves met bedragen te vormen:

1. Reserve Spoorzone ad € 140 mln
2. Reserve Dordwijkzone ad € 50 mln
3. Reserve Ruimte voor banen ad € 8 miljoen;

vanuit de reserve dividend compensatie de volgende deelreserves met bedragen te vormen:

1. Reserve Dordtse Leerprogramma ad € 27,4 mln
2. Reserve Toekomst Dordtse Jongeren ad € 10,48 mln
3. Reserve Zonne-energie ad € 5 mln
4. Reserve verduurzaming gemeentelijk vastgoed ad € 9 mln
5. Reserve binnenstadontwikkelingen ad € 40 mln;

vanuit de reserve dividend compensatie € 5 mln toe te voegen aan de reserve Dordwijkzone;

vanuit de gevormde reserve het Dordtse leerprogramma 4-12:

een bedrag van € 0,6 mln als budget in de exploitatiebegroting 2021 toe te kennen, als gemeentelijke cofinanciering op de recent bekend geworden rijksmiddelen voor het basisonderwijs;

de Begroting 2021 dienovereenkomstig te wijzigen via begrotingswijzigingsnummer 221014.

Aldus besloten in de vergadering van